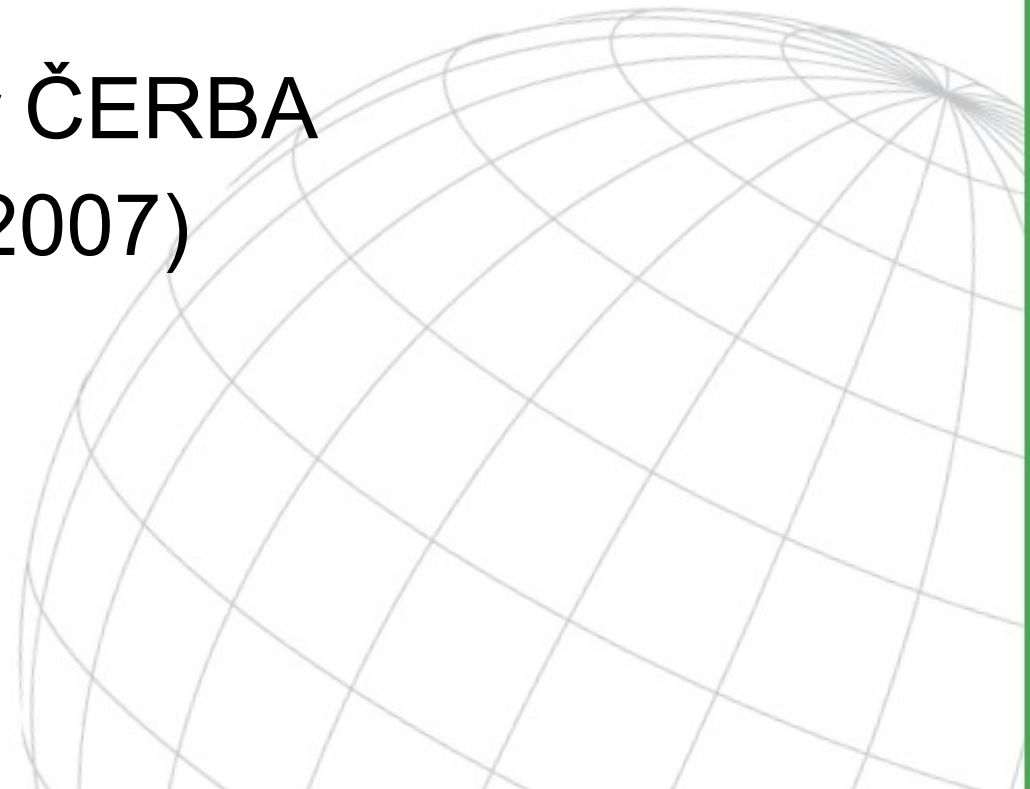

Kulturní geografie

Geografie náboženství

Otakar ČERBA
(3/2007)

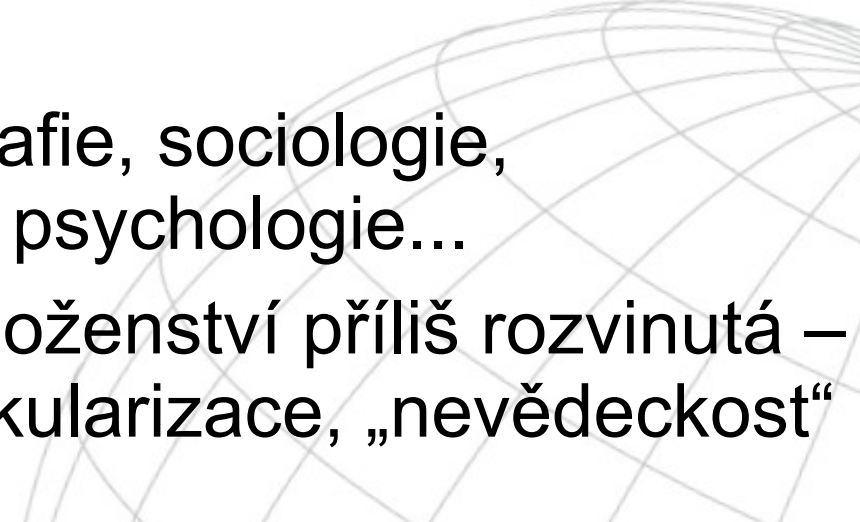

Proč geografie náboženství?

- Náboženství je fenomén doprovázející lidstvo od nepaměti (proto se nikdy nedopátráme jeho vzniku).
- Téměř každý člověk něčemu věří, něco vyznává, přičemž nemusí být aktivním členem nějaké náboženské skupiny.
- Většina lidí je ovlivněna náboženstvím minimálně kulturně.

Pozice geografie náboženství

- **Geografie náboženství je podskupinou socioekonomické geografie.**
 - Geografie náboženství = interakce kulturní a politické geografie
 - Příbuzné vědy – demografie, sociologie, religionistika, politologie, psychologie...
 - V ČR není geografie náboženství příliš rozvinutá – komunismus, obecná sekularizace, „nevědeckost“ náboženství
-

Otázky

- Proč je geografie náboženství důležitá pro studium humánní geografie?
 - Jaké jsou aktuální geografické problémy v geografii náboženství?
 - Jaké mohou mít znalosti geografie náboženství důsledky pro pochopení světových kultur v budoucnosti?
-

První sada odpovědí

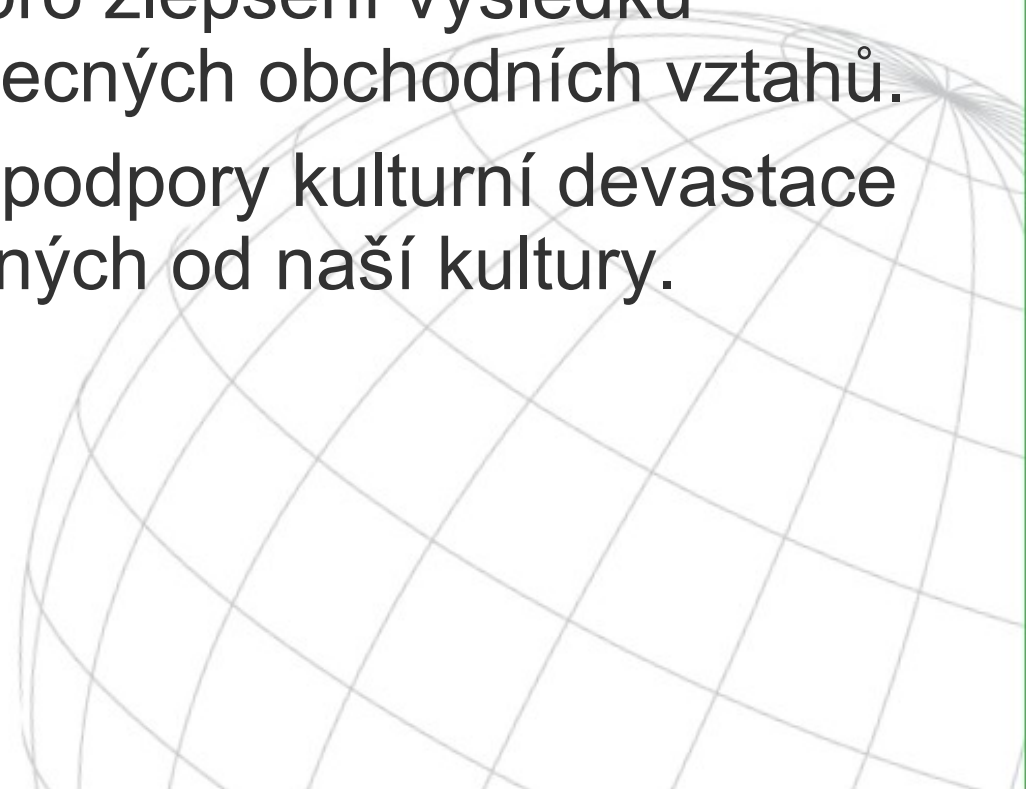
- **Proč je geografie náboženství důležitá pro studium humánní geografie?**
 - Z historického hlediska se náboženství podílelo na vzniku všech světových kultur.
 - Náboženství zůstává rozhodujícím elementem pro různé životní styly a odlišnosti některých etnik.
 - Přímé ovlivnění – komunitní autority
 - Nepřímé ovlivnění – kulturní prostředí
 - Náboženské problémy jsou často kořeny mnoha politických konfliktů.

Druhá sada odpovědí

- **Jaké jsou aktuální geografické problémy v geografii náboženství?**
 - Separace nebo splynutí církve a státu (teokracie, částečná teokracie, sekularizace, interakce stát & politika)
 - Kontrola nad svatým prostorem (posvátnými místy, poutními cestami apod.)
 - Šíření náboženství (podmínky, způsoby, metody...)
 - Uzákonění náboženské (ne)tolerance
 - Náboženské konflikty

Třetí sada odpovědí

- **Jaké mohou mít znalosti geografie náboženství důsledky pro pochopení světových kultur v budoucnosti?**
- Vysoká kulturní citlivost pro zlepšení výsledků řešení sporů, ale také obecných obchodních vztahů.
- Menší pravděpodobnost podpory kulturní devastace a destrukce národů odlišných od naší kultury.

Základní termíny 1

- **Náboženství**

- Vzájemně propojená množina teologie, sociálního uspořádání a forem vlastní fyzické existence zaměřená na získání „svatosti“.
- Styl života nebo kodex chování, který zdůrazňuje svatou dimenzi lidského bytí.

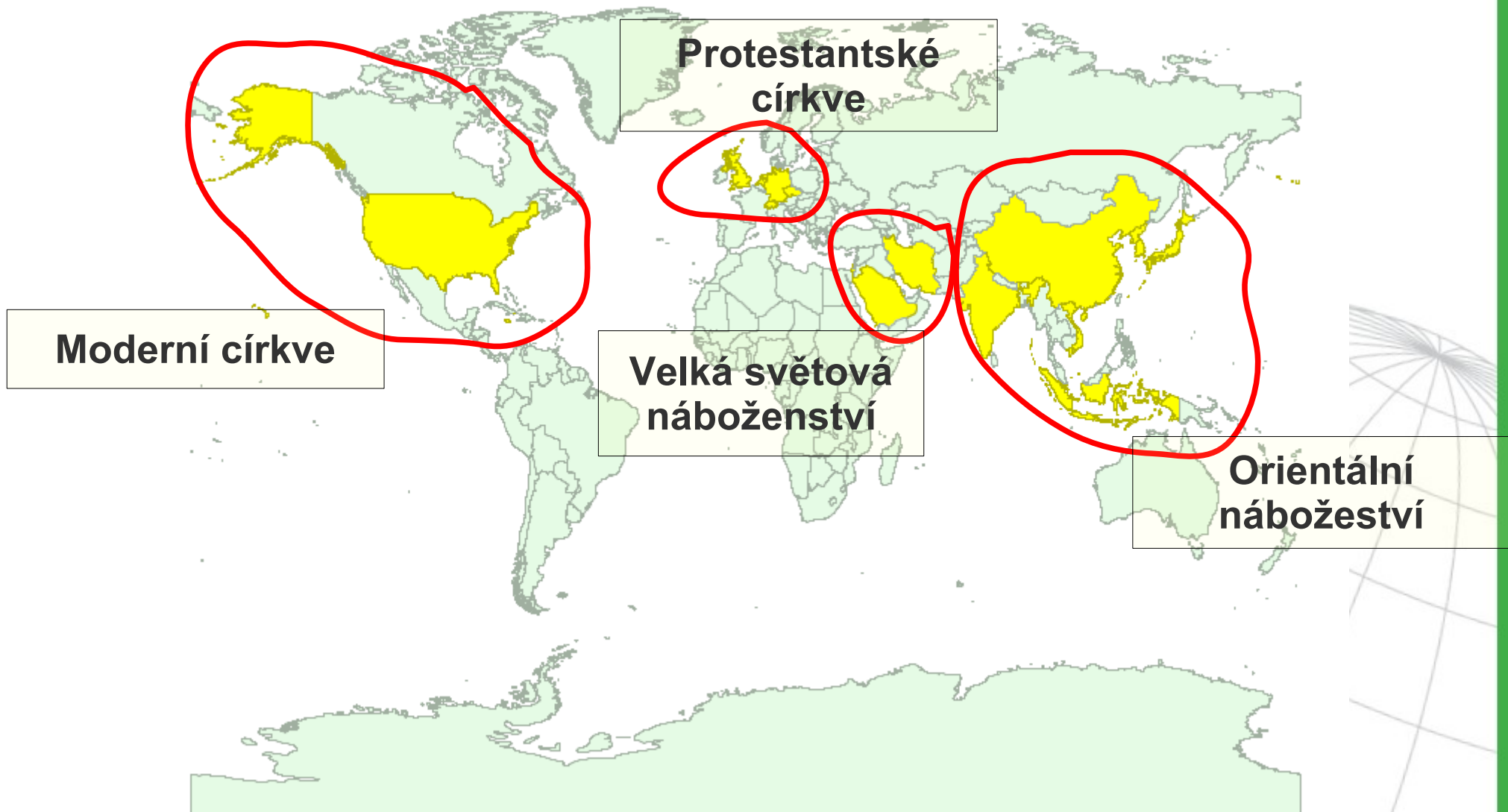
- **Církev**

- Organizovaná skupina věřících jednotlivých vyznání (denominací)
- Českým právem je chápána jako křesťanská náboženská společnost.

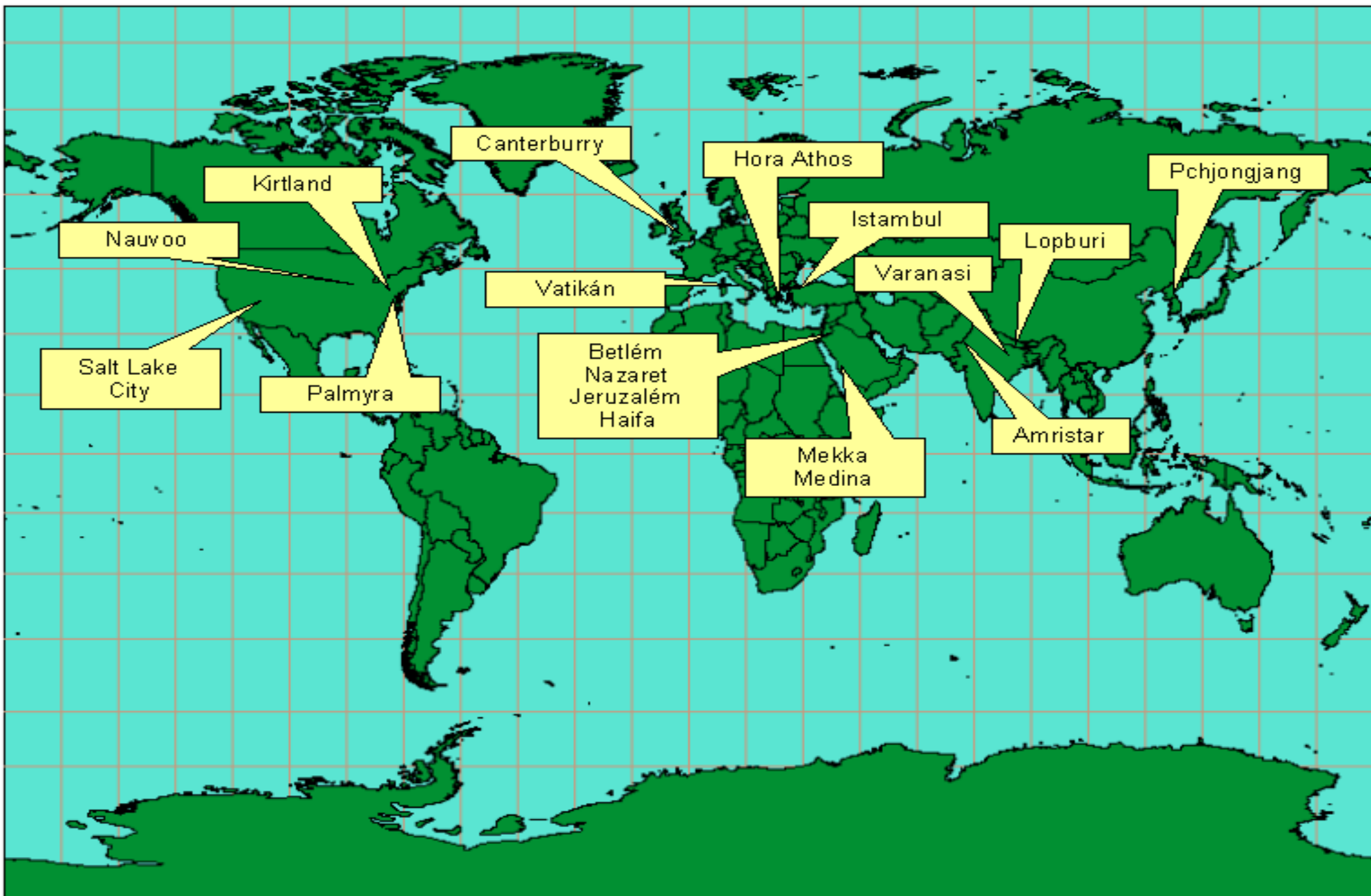
Základní termíny 2

- **Přírodní náboženství**
 - Velmi limitované ve svém šíření
 - Omezené specifickým kmenovým společenstvím
 - Klade důraz na uctívání duší
- **Etnické náboženství**
 - Šíří se jen mezi vlastní etnickou skupinou
 - Silná národní (národnostní) orientace u přívrženců
- **Univerzální náboženství**
 - Odráží způsob obracení na víru (napříč etniky = méně etnicky svázané)
 - Je spojováno s multikulturním prostředím

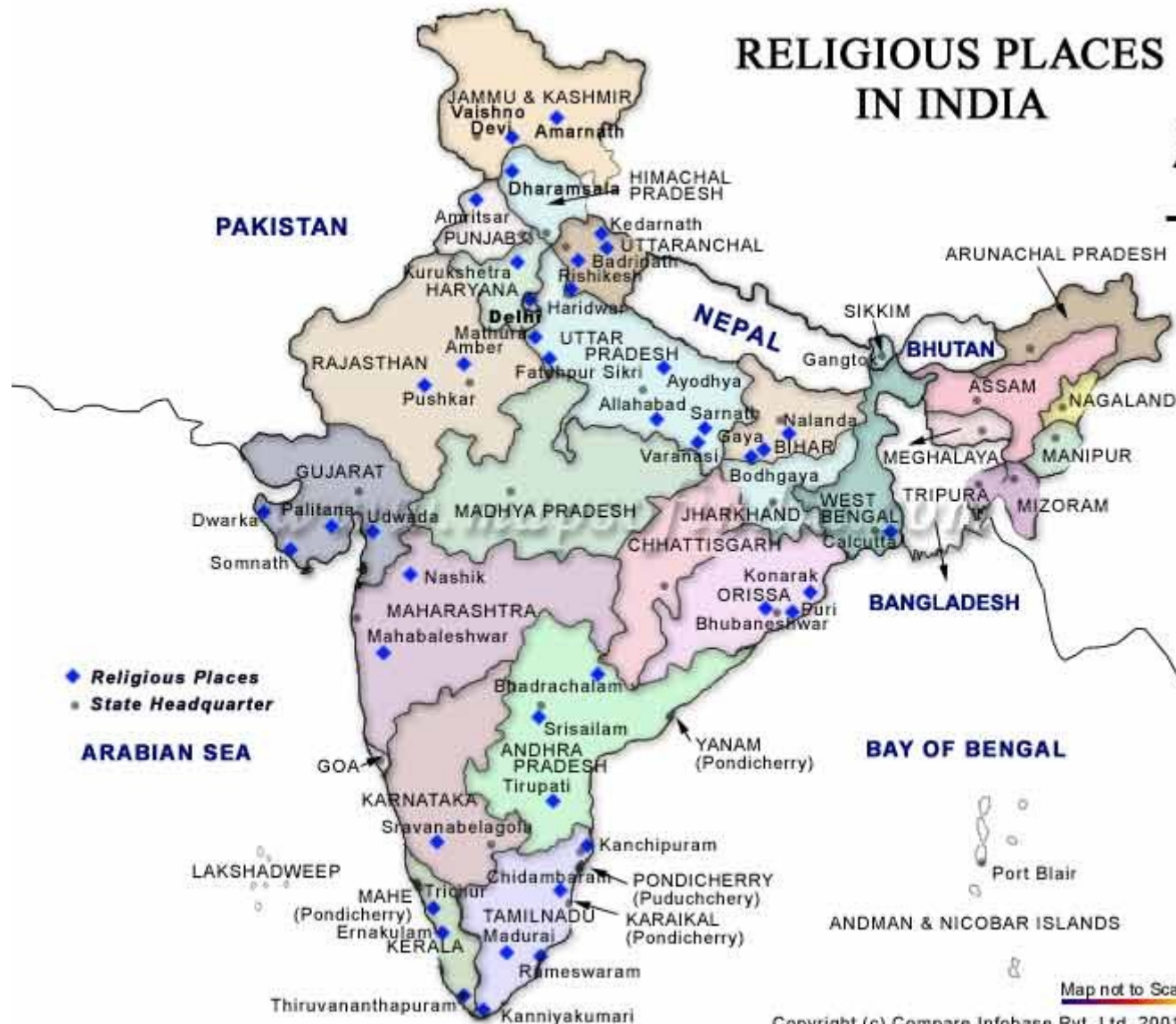
Původ náboženství

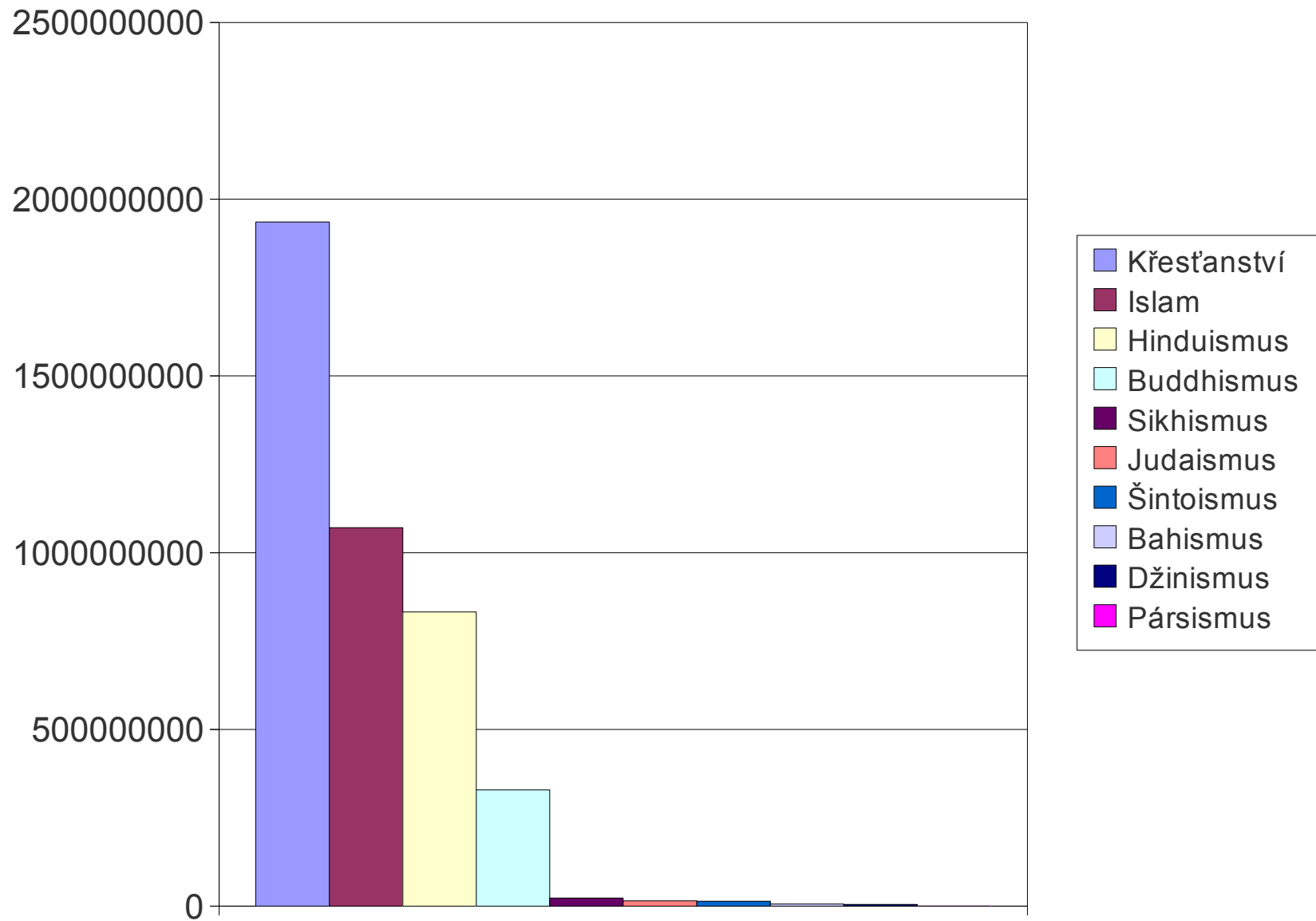
Svatá místa

Svatá místa v Indii

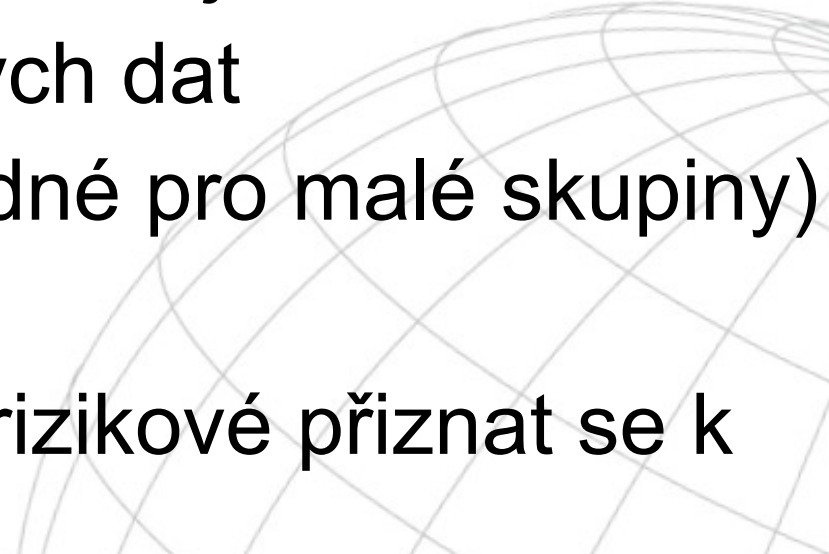

Počty věřících ve světě

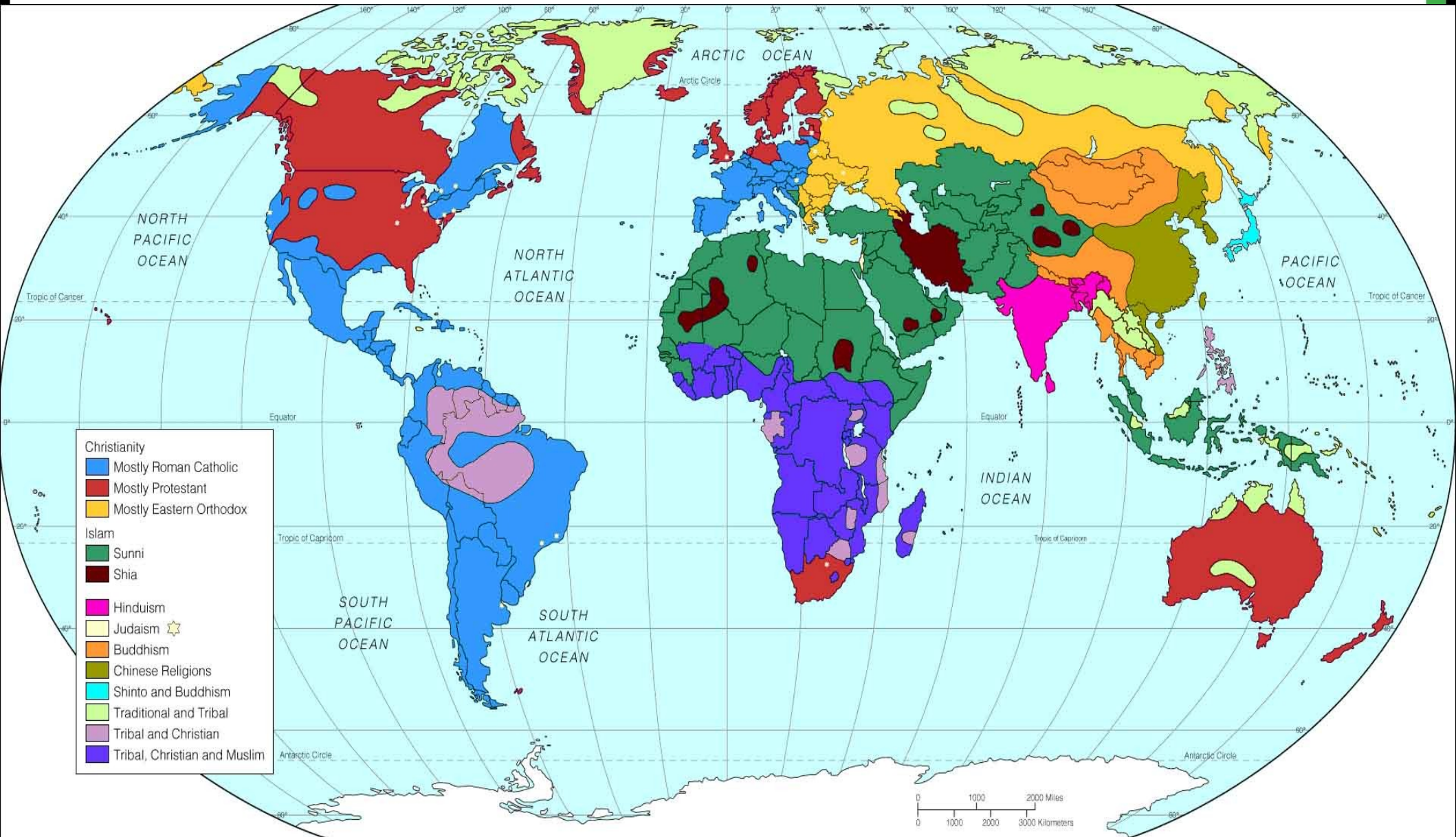

Kvantitativní údaje

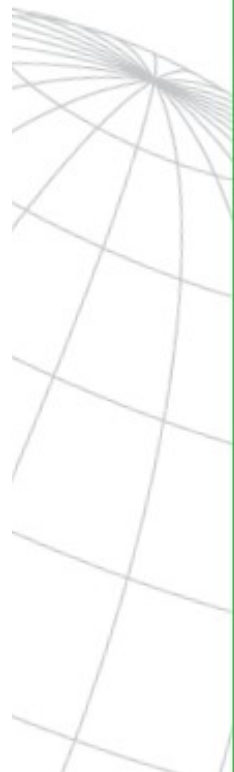
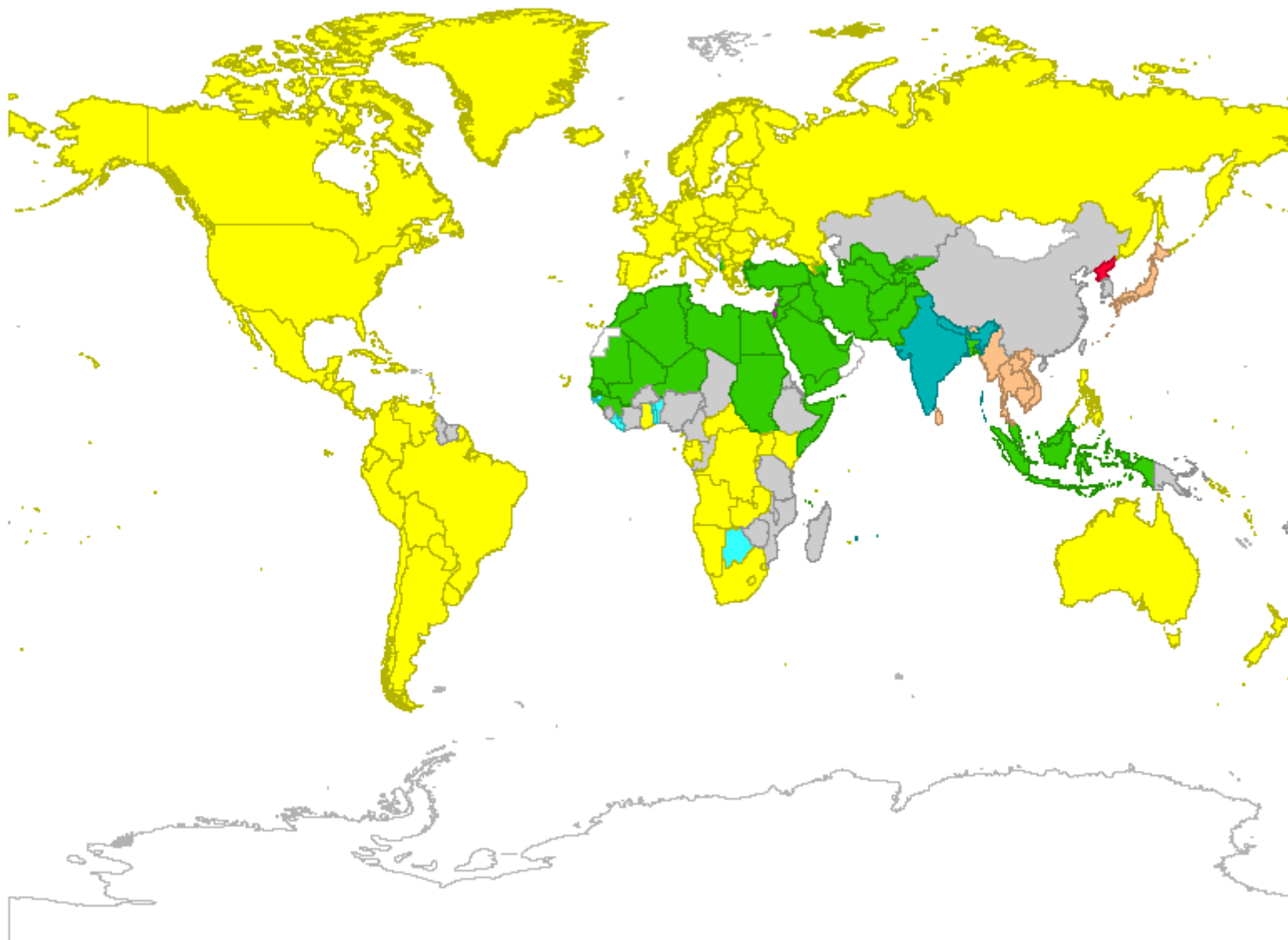
- Údaje náboženských společností (často nadhodnocené)
 - Sčítání lidu (nedoporučuje se)
 - Mikrocensy – průzkumy veřejného mínění
 - Odhady na základě jiných dat
 - Přímé dotazování (vhodné pro malé skupiny)

 - V některých státech je rizikové přiznat se k svému náboženství...
-

Náboženství ve světě

Dominantní náboženství

Klasifikace náboženských směrů

Světová náboženství

Národní náboženství

Netradiční náboženství

Křesťanství
Buddhismus
Islám...

Judaismus
Hinduismus
...

Satanismus
Šrí Čimnoj...

Světová náboženství

- Křesťanství
 - Judaismus
 - Islám
 - Hinduismus
 - Buddhismus
 - Konfuciánství
 - Taoismus
 - Džinismus (Jainismus)
 - Šintoismus (Shinto)
 - Pársismus (Zoroastrianismus)
 - Sikhismus
 - Baháismus (Bahá)
-

Dělení světových náboženství

- Většina velkých náboženských systémů není kompaktní

Římští katolíci

Ortodoxní
křesťanství

KŘESŤANSTVÍ

Moderní církve
založené na
křesťanství

Protestantství

Staré křesťanské
církve

Proč nejsou ostatní náboženství světová?

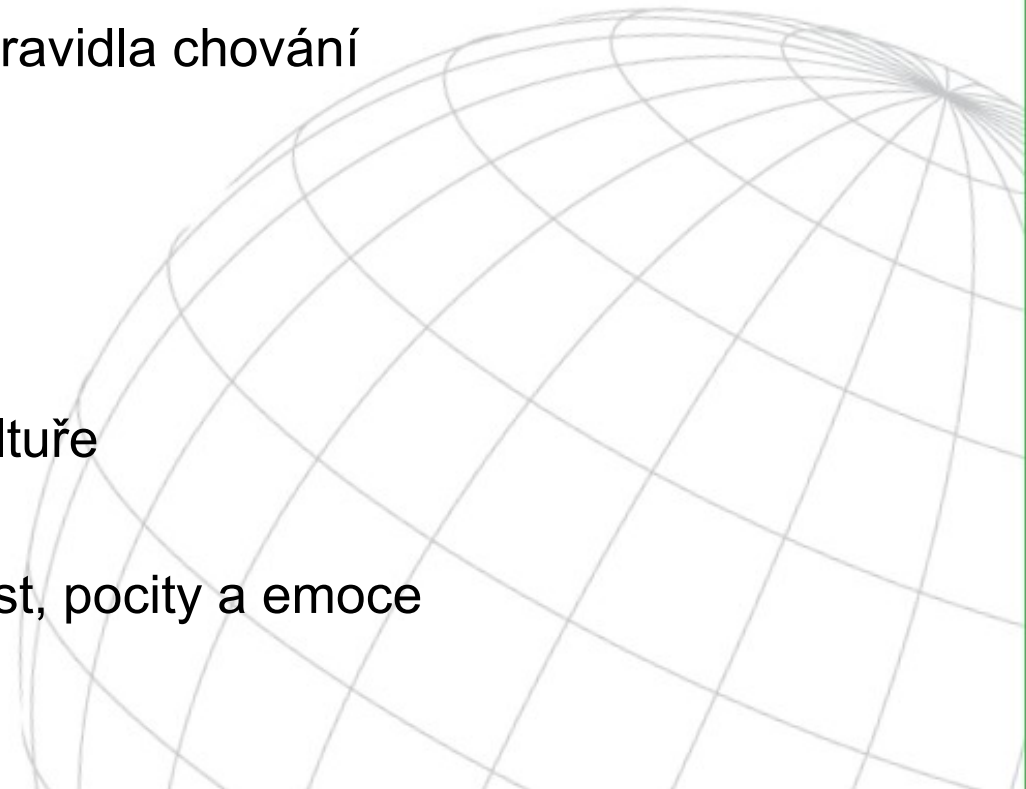
- Nejsou příliš početná
- Nemají žádnou tradici – Scientologie, neopohanství
- Jsou koncentrovaná pouze v jedné zemi (oblasti) – Cao Dai, Tenrikyo
- Nemají centralizovanou strukturu – New Age, spiritismus
- Jsou odvozeny ze starších náboženství, k nimž se většina členů doposud hlásí – Voodoo (křesťanství)

Moderní náboženství

Nekonvenční náboženství, vznikající náboženství, nenormativní náboženství, okrajová náboženská hnutí, nová náboženství (religiozita) nebo nová náboženská hnutí

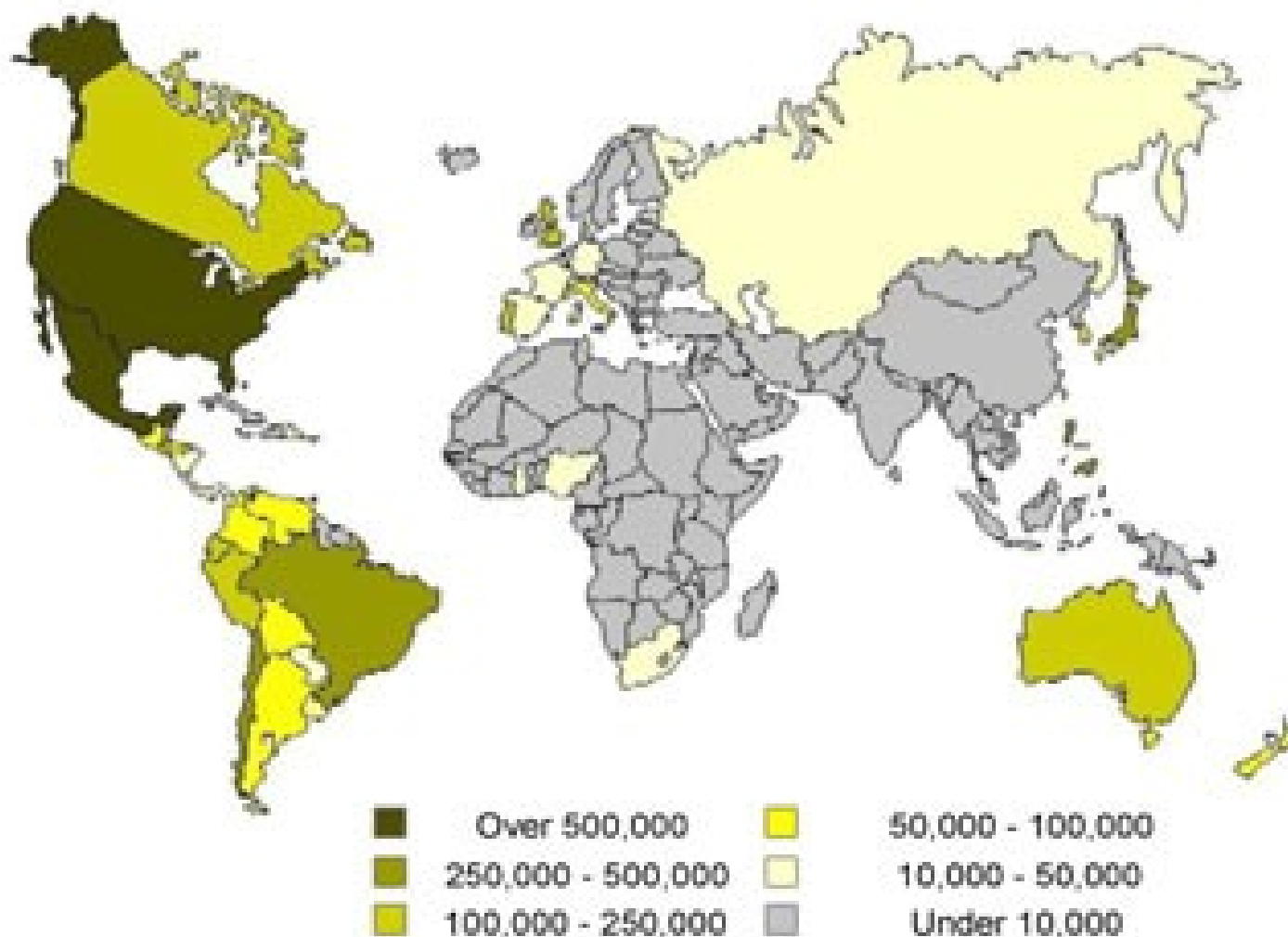
Znaky:

- přísná organizovanost (propracovaný systém sankcí, který v extrémních případech vede k zastrahování a vydírání)
- pevně stanovené morální hodnoty a pravidla chování
- autoritativní postava vůdce
- psychologická manipulace
- nepropracovaná a utajovaná věrouka
- status mezinárodní korporace
- opoziční stanovisko vůči většinové kultuře
- výlučnost (elitářství)
- kladení značného důrazu na zkušenost, pocity a emoce

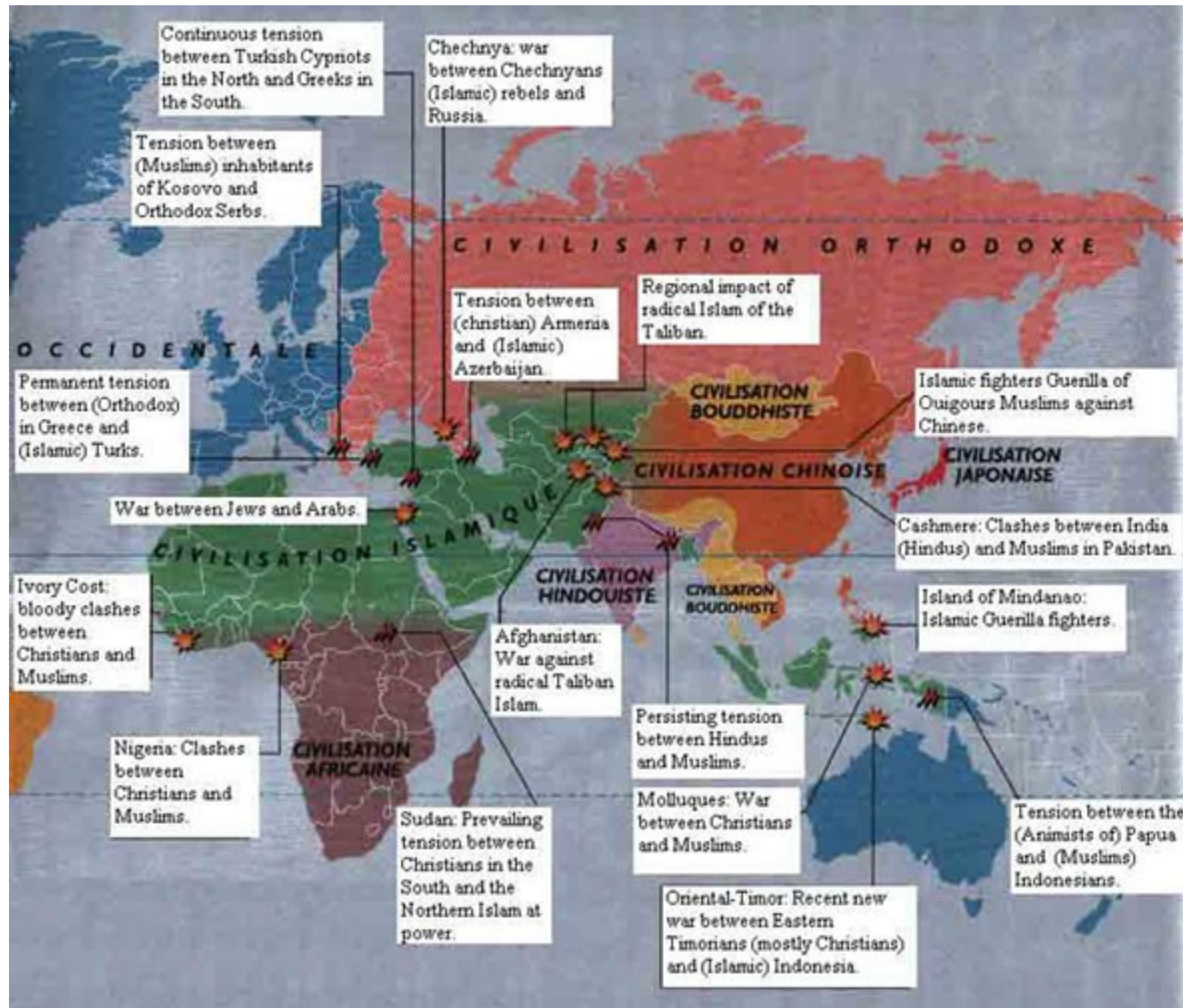

Šíření moderních náboženství

- Na příkladu Církve Ježíše Krista svatých posledních dnů

Náboženské konflikty

Proč registrace církví v ČR

- Podle Zákona o církvích a náboženských společnostech (Zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností – č.3/2002Sb.)
- Zvláštní práva – vyučování na školách, zřizování škol, služba v AČR a věznicích, financování státem, uzavírání sňatků, využívání zpovědního tajemství

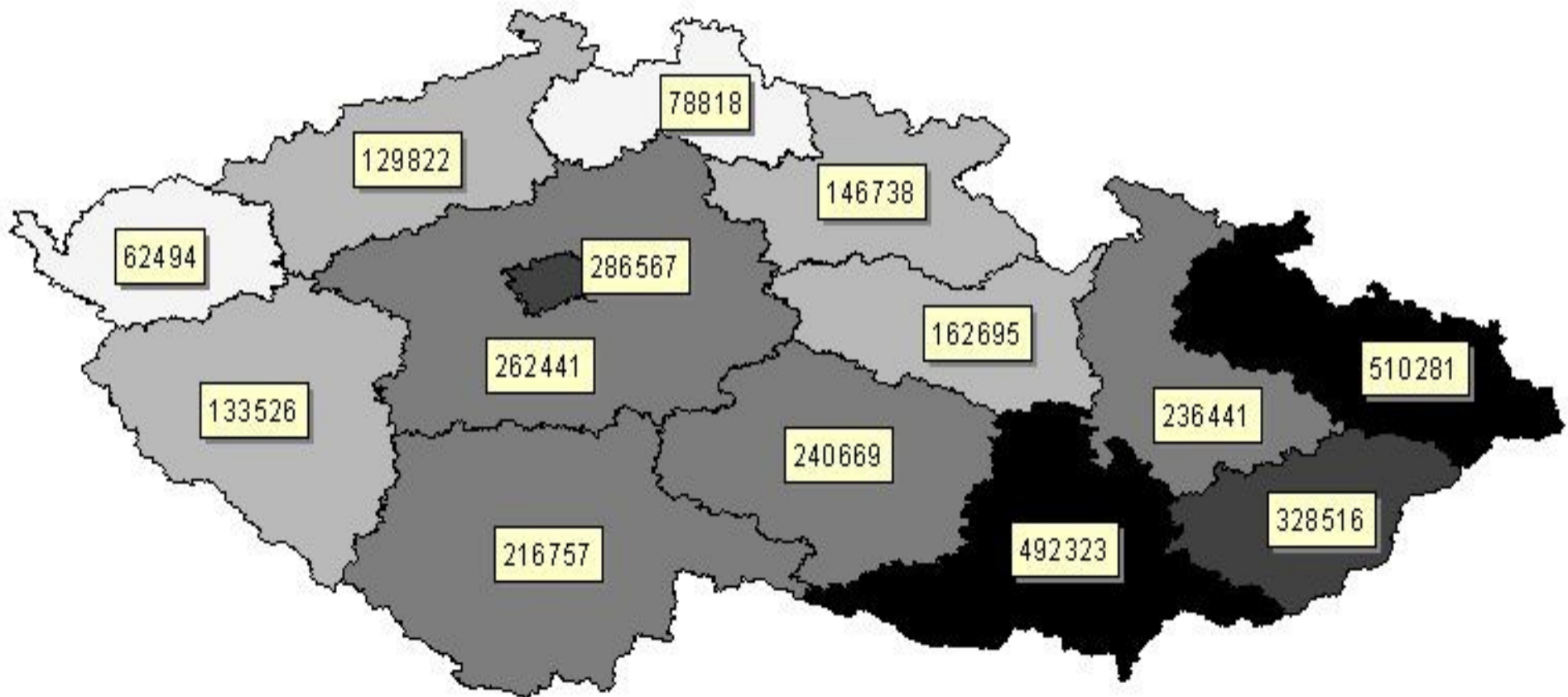
Rejstřík církví a náboj. společnosti

- Apoštolská církev
- Bratrská jednota baptistů
- Církev adventistů sedmého dne
- Církev bratrská
- Církev československá husitská
- Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů v České republice
- Církev Křesťanská společenství
- Církev řeckokatolická
- Církev římskokatolická
- Česká hinduistická náboženská společnost
- Českobratrská církev evangelická
- Evangelická církev augsburského vyznání v České republice
- Evangelická církev metodistická
- Federace židovských obcí v České republice
- Jednota bratrská
- Křesťanské sbory
- Luterská evangelická církev a. v. v České republice
- Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny, Hnutí Hare Krišna
- Náboženská společnost českých unitářů
- Náboženská společnost Svědkové Jehovovi
- Novoapoštolská církev v ČR
- Obec křesťanů v České republice
- Pravoslavná církev v českých zemích
- Slezská církev evangelická augsburského vyznání
- Starokatolická církev v ČR
- Ústředí muslimských obcí

Věřící v ČR – absolutní počty

Věřící v České republice

(absolutní počet, k 1.3.2001)

Círky v ČR

Bratrská jednota baptistů

Jednota bratrská

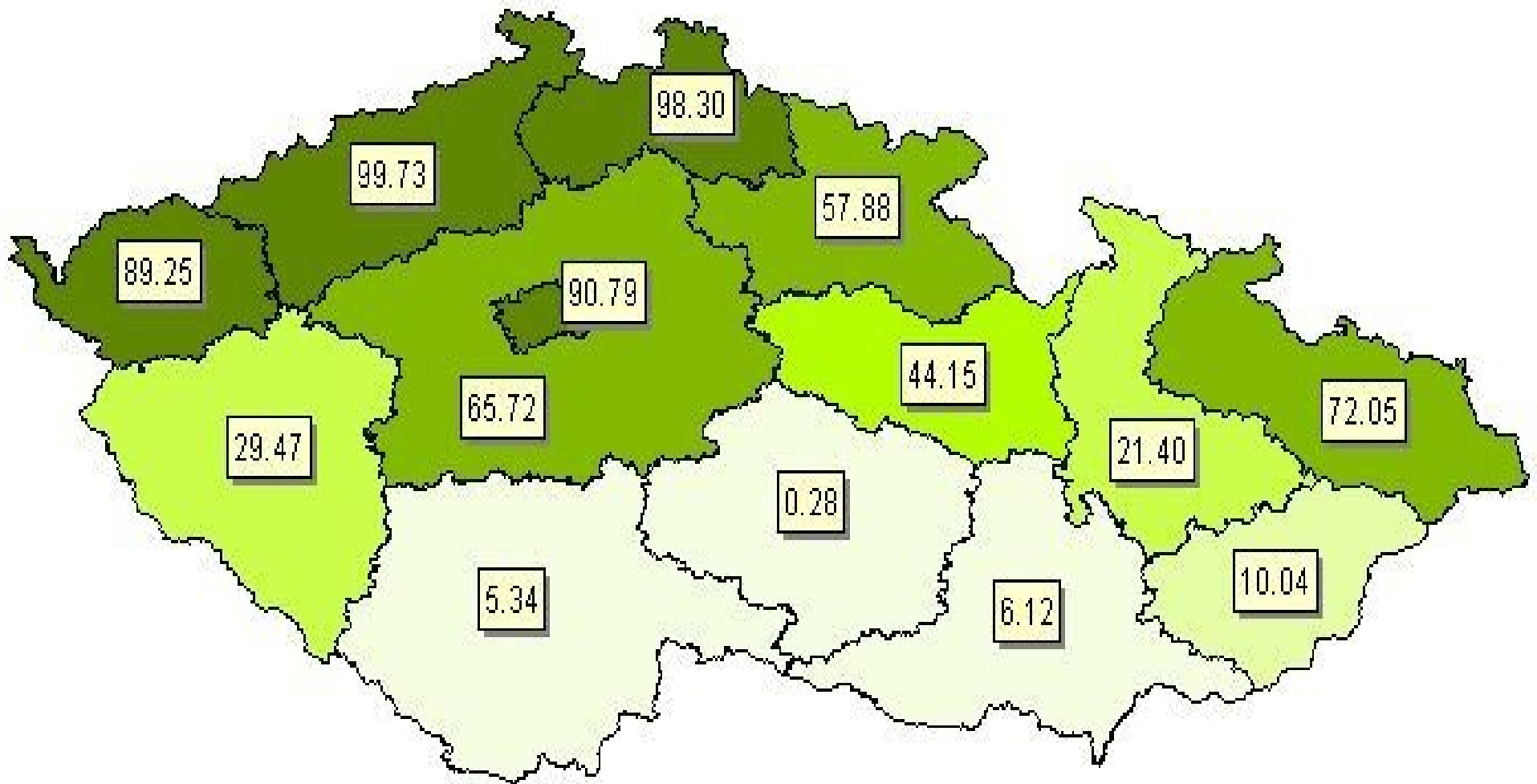
Apoštolská církev
Adventisti
Církev bratrská
Evangelická církev a.v.
Křesťanské sbory
Luterská církev evang.
Svědkové Jehovovi
Novoapoštolská církev
Slezská církev evang.

Čs. církev husitská
Církev řeckokatolická
Evang. církev metodistická
Federace židovských obcí
Náb. společnost čes. Unitářů
Pravoslavná církev
Starokatolická církev

Mormoni
Církev římskokatolická

Českobratrská církev

Náboženská různorodost v ČR

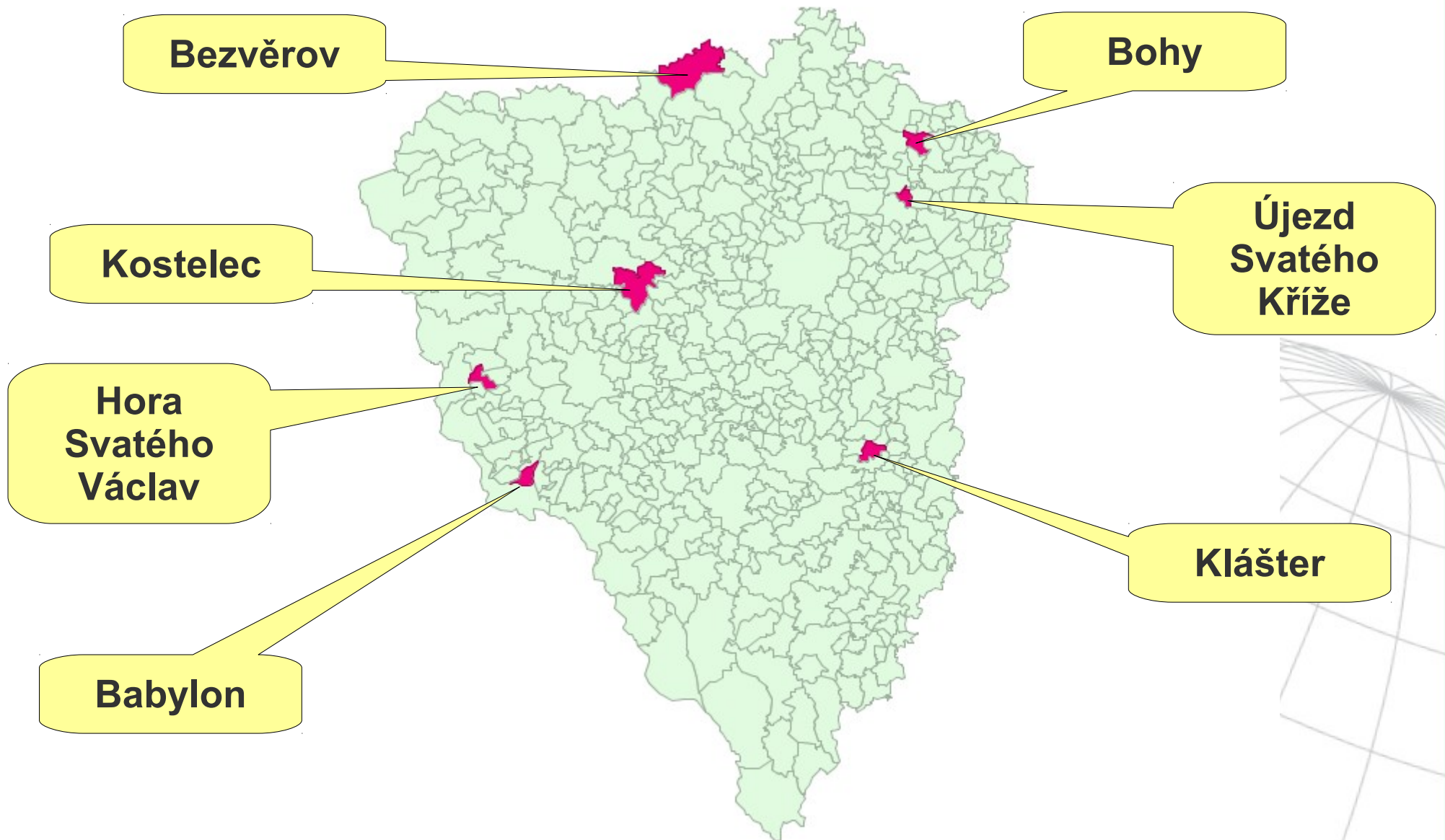

Náboženská toponyma

- Spojená se šířením náboženství
- Příklad kulturního vlivu náboženství
- Často místní nebo pomístní jména – viz katastrální mapy
- Existuje velké množství příkladů...

Náboženská toponyma v Plz. kraji

První evropská mapa náboženství?

